

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravnništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciškanova ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtak. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po 2 Din od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Uvrstitev učiteljstva z ozirom na osnovne in položajne plače ter stanarino po novih predpisih.

(Po uradniškem zakonu z dne 31. jul. 1923 in uredbi o razvrstitvi z dne 1. nov. 1923 in dop. z dne 7. nov. 1923.)

II. kategorija.

(Za učiteljstvo in vrtnarice z maturo na učiteljsko — čl. 6. ur. zak.)

Službeno leto	Osnovna plača	Položajna plača	Stanarina	Skupaj	10% dodatek po čl. 7 ur. z. stek. učil.	Opomba:
Din	Din	Din	Din	Din	Din	Kdo naj bi bil uvrščen v posamezne grupe položajnih plač. (Po uredbi z dne 1. nov. 1923.)
1.	3.000	1.920	1.200	6.120	—	5. skupina: Ostali učitelji, pripravniki.
2.	—	—	—	—	—	
3.	—	—	—	—	—	
4.	3.720	2.640	—	7.560	+756	4. skupina: Pisarji, učitelji in otroške vrtnarice z učiteljsko kvalifikacijo, vsi s tremi in več leti aktivne državne službe.
5.	—	—	—	—	—	
6.	—	—	1.500	8.580	+858	
7.	4.440	—	—	—	—	
8.	—	—	—	—	—	
9.	—	3.600	—	9.540	+954	3. skupina: Tajniki 70%. Učitelji narodnih šol, otroške vrtnarice z učiteljsko kvalifikacijo, učitelji večini na srednjih ali njim enakih šolah. Učitelji na univerzi (člen 7. zakona o uradnikih). Vsi v tej skupini zgoraj navedeni, razen tajnikov, z osimimi ali več leti aktivne državne službe. Pomočnik urednika „Službenih Novin“ (člen 8. zak. o uradnikih).
10.	5.160	—	—	10.260	+1026	
11.	—	—	—	—	—	
12.	—	—	—	—	—	
13.	5.880	—	—	10.980	+1098	
14.	—	—	—	—	—	
15.	—	4.800	—	12.180	+1218	2. skupina: Tajniki ministrstva 30%. Učitelji in otroške vrtnarice z učiteljsko kvalifikacijo, učitelji srednjih ali njim enakih šol, učitelji na univerzah (člen 7. zakona o uradnikih), vsi s 14 ali več leti aktivne državne službe. Kartografi na univerzi (člen 7. zakona o uradnikih). Šolski nadzorniki z 12 službenimi leti; glavni faktor državne tiskarne.
16.	6.600	—	1.800	13.200	+1320	
17.	—	—	—	—	—	
18.	—	—	—	—	—	
19.	7.320	—	—	13.920	+1392	1. skupina: Šefi odsekov in referenti pri ministrstvu. Šefi odsekov pri oddelkih za prosveto pri pokrajinskih upravah in oblastnih (županijskih, okrožnih) uradih. Okrajni (sreski) šolski nadzorniki s 15 in več leti aktivne državne službe. Učitelji in otroške vrtnarice z učiteljsko kvalifikacijo, upravniški višjih narodnih šol, učitelji večini na srednjih ali njim enakih šolah, vsi z 20 in več leti aktivne državne službe, Glavni arhivar ministrstva. Urednik „Službenih Novin“.
20.	—	—	—	—	—	
21.	—	6.600	—	15.720	+1572	
22.	8.280	—	—	16.680	+1668	
23.	—	—	—	—	—	
24.	—	—	—	—	—	
25.	9.240	—	—	17.640	+1764	
26.	—	—	—	—	—	
27.	—	—	—	—	—	
28.	10.440	—	—	18.840	+1884	
29.	—	—	—	—	—	
30.	—	—	—	—	—	
31.	+ 1.566	—	—	20.406	+2040	
32.	1.566	—	—	—	—	

V krajih kjer so cene stanovanj izredno visoke, se zvišuje redna stanarina za 30% v I. razr., za 20% v II. razr., za 10% v III. razredu. (Čl. 37. zak.) Opomba: te uredbe še ni! Samci in vdovci brez otrok imajo pravico samo do 75% redne ali zvišane stanarine (Čl. 38. ur. z.) Začasni službenec dobi le 60% položajne plače. (Čl. 44. ur. zak.) Naturalna stanovanja se vračunajo (Čl. 39. urad. zak.) Za vsakega otroka se dobiva posebna doklada: do 6. let 360 Din, do 12. let 600 Din, nadalje po 960 Din letno. (Čl. 41. urad. zak.) Pod člen 7. urad. zak. spadajo učitelji višjih narodnih (meščanskih) šol. (Čl. 12. uredbe). Tabelarične preglede drugih skupin prinesemo v prihodnje, kadar dobimo povsem točne podatke o razvrstitvi.

Delo UJU za naše gmotne zadeve.

Predsedstvo UJU je takoj, ko je doznalo za Uredbo o razvrstitvi uradništva po novem uradniškem zakonu in ko je zaznalo, da se mislijo draginjske doklade znižati, započelo akcijo v obeh smereh. Delegat na uradniškem sestanku, katere-

ga resolucije so že znane iz dnevnega časopisa, je bil predsednik UJU tov. Milutin Stanković, ki je bil tudi izvoljen v izvršni odbor.

Pov. UJU v Ljubljani je odposlalo Glavnemu Odboru UJU v Beogradu svo-

je zahteve in stališče, t. j. glede uvrstitve po novi uredbi in podrobno stališče glede uredbe o draginjskih dokladah.

Izvršni Odbor UJU je v obeh zadevah že posredoval pri ministru prosvete, ministru pravde in ministru financ.

Izvršni odbor je predložil vsem tem ministrom poseben memorandum.

Pri g. ministru financ

je predložil zahteve finančnega značaja. Predvsem one načelne zahteve, ki so navedene v zadnji uradniški resoluciji, in to: da se dosedanje draginjske doklade ne znižajo; da se iz kredita 200 milijonov dinarjev izplača takoj na račun vsota v višini enomesečne plače; da se poročnim učiteljicam da polne dnevnice; stanarina (drag.) naj se prizna tudi zvanikom in slugam; maksimiranje je ukiniti; upokojevcem naj se zvišajo draginjske doklade za 100%; vse penzije vpokojevcem je prevesti na dinarje; v pragmatiki je korigirati že potom finančnega zakona člene 234., 239. in 240.

Pri g. ministru pravde

je predložil zahteve pravnega značaja. Zahteva se glasi: da se uvrste v Uredbo tudi učiteljice ženskih ročnih del v Sloveniji, ki so iz Uredbe popolnoma izostale, njihovi kvalifikaciji odgovarjajoče; da se uvrste učitelji za gluhonemo, slepo in imbec. deco, ki imajo poleg redne izobrazbe strokovne tečaje z izpiti po členu 12. Uredbe; da se uvrste zabavilje sorazmerno z drugim uradništvom enake kvalifikacije, ker so v tem oziru sedaj nekatere skupine zapostavljene.

Pri g. ministru prosvete

je bila predložena spomenica, ki vsebuje vse te zahteve in aktualna vprašanja.

G. ministra prosvete je posetil ves Izvršni Odbor UJU.

G. minister je obljubil se zavzeti in podpirati vse zahteve gmotnega značaja

in je priznal upravičenost pravnih zahtev glede izpuščenih in zapostavljenih skupin v Uredbi. Obljubil je, da se jih uvrsti v duhu zakona.

Izvršni odbor je informiral g. ministra o kongresu jugoslovenskega in češkoslovaškega učiteljstva v Bratislavi, o čemer smo poročali v zadnjem »Učiteljskem Tovarišu«. G. minister je soglašal in je odobral namero kongresa ter je obljubil državno pomoč za kongres in šolsko razstavo.

Glede zakona o narodnih šolah je pripomnil g. minister, da je izvršil pregled zakonskega projekta, ki ga je izdelal Glavni Prosvetni Svet. Odredil je, da se unesejo v projekt tudi materialne in pravne zadeve v smislu uradniškega zakona in uredbe o razvrstitvi, kakor je to v srednješolskem zakonu. Po izvrstitvi tega posla bo zakonski načrt predložen narodni skupščini.

Glede višjih in okrajnih šolskih nadzornikov, kakor tudi ravnateljev in profesorjev učiteljskih, ki so vzeti iz vrst učiteljstva, je predložilo UJU ministru prosvete in pravde posebno spomenico radi pravičnega uvrščenja v kategorije in grupe po novi Uredbi.

Med tekoče zadeve spada še uvrstitev učiteljstva v obmejnih krajih in še druge zadeve, ki so odprte s pravilniki in uredbami k uradniškemu zakonu. Kakor doznavamo, je pokrajinska prosvetna uprava odposlala tozadevni predlog v Beograd in se je tudi s strani UJU storilo potrebne korake, vendar definitivnih odločitev v tem pogledu še ni.

Prosimo društva in posameznike, da nemudoma predložijo poverjenstvu predloge glede odprtih vprašanj v uradniškem zakonu in glede razvrstitve po zadnji uredbi — kaj naj bi se še dopolnilo potom zakona o narodnih šolah in korigiralo potom uredb. —k.

Analfabeti tečaji za nepismene vojake.

Mnogo se je že pisalo o velikem številu nepismenih v naši državi, toda za odpravo tega se še dosedaj ni dosti ukrenilo. Nekaj pozitivnega v tem oziru so analfabeti tečaji za nepismene vojake. Ako se bodo res vršili povsod taki tečaji, tedaj se bo pri prihodnjem ljudskem številu veliko število nepismenih precej znižalo.

Da more tečaj uspešno voditi le učitelj; ta nazor gosp. ministra prosvete je popolnoma pravilen. Ker je čas kratek — le 36 ur v treh mesecih — učnih predmetov pa tri, čitanje, pisanje in računanje,

ga more z uspehom izrabiti le učitelj.

Tozadeven odlok ministra prosvete se glasi:

Ministarstvo Prosvete kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca Odelenje za Osnovnu Nastavu O. N. B. 26.623. — 7. VI. 1923. g. u Beogradu.

Pokrajinskim upravama, prosvetnim inspektorima, upraviteljima učiteljskih škol in školskim nadzornicima.

U vezi odluke Gospodina Ministra Prosvete O. N. Br. 29.917 od 18. maja 1921. god. izvolite nastati, da se organi-

LISTEK.

Druga srbska ali hrvatska čitanka za Slovence.

(»Slobodna Tribuna« 1923, št. 501).

Tomo Jedrlinč: »Druga srbska ali hrvatska čitanka«. Učiteljska tiskarna v Ljubljani 1923.

U Sloveniji se nastoji, da mladež pučkih stručnih i srednjih škola nauči hrvatski ili srpski jezik. Učitelji su većinom Slovenci, (medju kojima ima malo dobrih poznavalaca našega jezika), a ima i Hrvata, napose iz Istre. Da pouka bude uspješnija, potrebne su podesne knjige. Tako je sveuč. profesor Ilesić sastavio gramatiku, i ona je općenito uvedena u škole, da zadovolji prvoj potrebi, premda po mnijenju stručnjaka nije najbolja. Zasnove su također »Srbske ali hrvatske čitanke za slovenske osnovne škole« u tri dijela. Prvi je izašao pred par godina, drugi evo sada, a treći se izrađuje.

Ovu je drugu čitanku izradio mladi Istranin. Tomo Jedrlinč iz Omišlja na Krku, učitelj u Ljubljani. On je polazio preparaciju u Kastvu kod Vladimira Nazora, učiteljivao par godina na Krku, živio u Rusiji kao zarobljenik, a nakon

prevrata se nastanio u Ljubljani kao učitelj hrvatskoga in srpskoga jezika.

Ova je knjiga uistinu čitanka za učenje jezika, u kojoj se bez očite veze slobodno niže 135 prozačnih i pjesničkih sastavaka od »Bože pravde« preko »Lijepe naše domovine« do »Napreje«. Nisu u njoj štiva iz pojedinih naučnih grana kao izričita potpora za učenje drugih školskih predmeta. Tako su sastavljene po njemačkim uzorima naše čitanke za srednje i još više za pučke škole, što je možda i pravo, jer nastavni jezik i čitanka nastavnoga jezika imaju da posluže priznatom pravilu koncentracije sviju predmeta. No Jedrlinč je dobro shvatio, da ovom knjigom daje malom Slovincu u ruke pomagalo za učenje jednoga važnoga i praktičnoga predmeta, koji na slovenskoj školi nije koncentracijoni, jer je ondje glavni i centralni predmet slovenski kao nastavni jezik.

U čitanci se izmjenjuju štiva latinicom i cirilicom. Ima polovica jednih i polovica drugih, dakako bez težnje da budu sastavci hrvatskih pisaca štampani latinicom, nego bez obzira na ikoje načelo, ili još točnije po najboljem načelu, da su oba pisma potpuno ravnopravna u svakom smjeru. Jedino bi možda iz praktičnih razloga didaktike bilo bolje, da ima manje cirilskih štiva, jer Slovenac bez sumnje lak-

še uči jezik iz štiva, koje je pisano latinicom.

U knjizi su dakako sami hrvatski i srpski sastavci — osim »Napreje«, i to sve originalni sastavci osim Gregorčičeve pjesme »Soče« u lijepom prijevodu Vladimira Nazora (koji nije spomenut kao prevodilac) i osim nekoliko prijevoda ruskoga jezika i par romanskih (Tolstoj, Krilov, De Amicis i Lamartin).

Nijedan sastavak nije napisan ad hoc za ovu knjigu, nego su svi već prije štampani na drugom mjestu. Ovamo je došlo gradje iz »Glasnika«, »Nevena« i »Zdravlja«, iz Jovičeve, Nazorove i Čajkovčeve čitanke itd. Sastavaka bez oznake autora ima malo (jedno tucet). Autori su većinom mladi, današnji. Najstariji su Reljković i Obradović. Ima i narodnoga blaga, a moglo bi ga biti i više, jer je narodnim basnama, pričama, pripovjetkama i pjesmama najjednostavniji, redovno najčišći i najljepši jezik, pravi jezik samoga naroda. Šteta što se u knjizi nije našlo mjesta ni za jednu žensku narodnu pjesmu.

Hrvatski su pisci: Jovana Lepušića (7), od Trstenjaka i Katalinića (po 6), od Nazora (4), od Preradovića (3), od Senoe (2), a ostali su ušli po jedan put: Novak, Čavrak, Klaić, Crnko, Badalić, Milaković, Toni, Tresić, Hirc, Viktor Car, Kuminić,

Vežić, Tomić, Pinter, Kozarac, Mažuranić, Jelica Belović i Jukić.

Od Srba zaprema Zmaj Jovan Jovanović prvo mjesto. Njegovih pjesama ima devet. Po tri su od Branka i Jakšića, po dva sastavka od Čosićke, Ilića, Šantića, Vuka i Stojanovića, a osam pisaca dolazi samo jedan put: Kačanski, Milosavljević, Lazarević, Grčić, Nenadović, Čorović i Popović.

Nije čudo, što je odjel za prosvjetu i vjere u Ljubljani odobrio knjigu za škole. Dobra je, vrlo živahna, zabavna za djecu. Štiva su kratka, tako i pjesme, izuzetaka protiv toga pravila, da sastavci ne budu predugački, ima manje nego u drugim sličnim knjigama. Veoma su poučne sentencije podno nekih štiva (n. pr. kod 6., 20., 22., 51., 61., 63 i dalje). Još su ugodnije zagonetke, pitalice, smješnice i šale na par mjesta. Svuda osjećaš vedrinu, topal osjećaj, patriotizam i za pojedine dijelove našega naroda i za cjelinu narodnu i državnu. No osobiti je obzir uzet na nespasene krajeve na sjeveru u gorju i na zapadu kod mora. Sastavljač čitanke je kao Istranin disponiran, da jače osjeća boli našega nepotpunoga ujedinjenja, ali treba pohvaliti, da je to svoje osobno raspoloženje prenio i u čitanku za mladež školsku.